

התיאטרון הישראלי הפך לתיאטרון של לוקשים, אומר שימעון פינקל, בן 77, ששיחק תפקידים רבים יותר מהרפרטואר העולמי מאשר לורנס אוליבייה

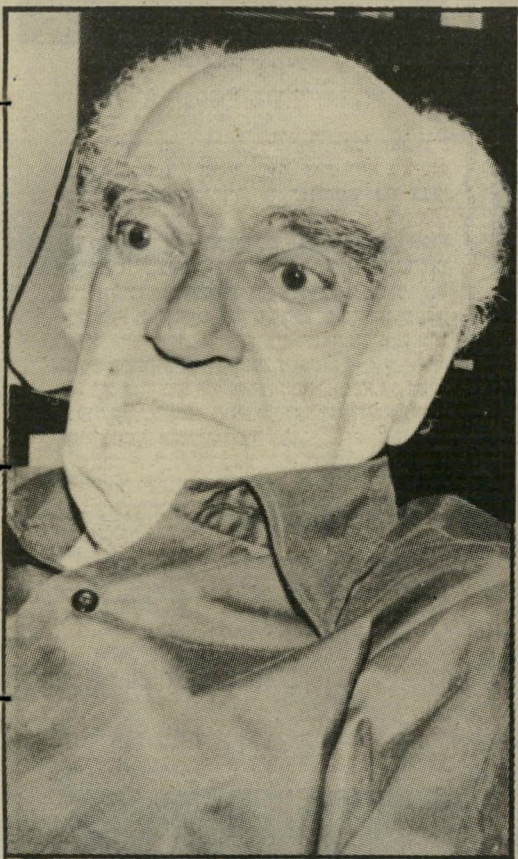

יד קפוצה שולח שמעון פינקל אל חלל החדר וזועם כארי בחורף: "אי-אפשר להשיץ את דויד לוינ יותר משאני השמצתי. זהו האיש הלא נכון המקום הלא נכון. זה כמו שימנו אותי מנהל מכון וייצמן. יש תופעות כאלה בארץ. בכנסת למשל. אני כבר לא יכול להוסיף עוד על מה שכבר אמרתי עליו בעבר." המנהל האמנותי של הבימה, דויד לוינ, הציע לפינקל להופיע כסטאטיסט.

שהולך ותם. יש אולי חילוקי-דעות לגבי איכות מישחקו, יש כאלה הסוברים שאבד עליו הכלה. אבל בכמה שעות של ישיבה במחיצתו ניתן עדיין ללמוד כמה פרטים חשובים ויקריי המציאות כתיאטרון. אלוהי התיאטרון, מסתבר, לא מש ממנו, לא ההשראה ולא יראת-הקודש, שפסה לחלוטין מהמיסדרונות החילוניים של התיאטרון הישראלי. אותו פינקל שהיה טורף לארוחת-בוקר חמישה מבקרים, שישה בימאים

אחרי ההפסקה בת שלוש השנים, היתה בהצגה מכולת של הלל מיטלפונקט, כבימויו של עמית גזית. בהצגה זו הוא משחק תפקיד פרוואי של סב מורקן, שמישפחתו בוגרת בו. "זהו לא מתפקידי הפינקליים, אבל היה לי סיפוק מיוחד לעשות אותו. הלכתי לשחק בו, קורס-כל מפני שזהו מחזה מקורי. יש תמיד הרגשה במיקרים כאלה שאולי ייצא משהו, אולי התפקיד יתרומם. השתדלתי לעשות את זה.

המלך ליר המלך

בגילגול הבא אשחק אולי את המלך שקורה היום בהבימה, לא נראה לו שאומנם יצליח.

דיבוק התפקיד הראשון בהבימה, אחרי שהצטרף לתיאטרון ב-1927. היה בהדיבוק של אנסקי שם שיחק מול חנה רובינא.

ר 30 שחקנים, מסרב כעת להשיץ את התיאטרון. אני מנסה למשוך אותו בלשונו, עושה לו פרובוקציות, שואלת אותו אם הוא לא התעייף, אם אפשר לומר שהוא אריה בחורף — והוא בשל: "אגיד לך", הוא זועם ושולח ירי-קפוצה, "אמרתי כל מה שהיה לי לומר כשנבחר דויד לוינ לכהן כמנהל אמנותי לשלוש שנים נוספות. כשנפלה ההחלטה כקרב חברי-הנאמנים של הבימה, קמתי והסתי לקתי. יותר להשיץ ממה שהשמצתי, אני כבר לא יכול. הדיעות שלי ידועות ולא שיניתי אותן כלל. אינני עייף ואינני חרש, ההיפך. פינקל פשוט לא רוצה לרדת

היה לו העוז להציע לי תפקיד כזה. אולי אחר היה מתבייש, בהתחשב בתפקידים שעשיתי. אולי הוא כך מעריך את כשרוני. צריך מידה של אכזריות להציע לי דבר כזה. אבל פינקל לא צריך לרדת מפנינקל, הוא אומר. הוא מדבר על עצמו בגוף שלישי. בסוף שנות-השבעים לחייו, האיש עדיין חדרו כאופטימיות חסרת-תקנה. "שיחקתי הרבה מלכים", הוא מספר תוך כדי הנעת-ראשו מצד לצד. "כששיחקתי באכזר מכל המלך של ניסים אלוני, כתב לי ניסים: המלך גדול ממעריץ קטן". ההופעה האחרונה שלו בהבימה,

קולקטיבי. "כשאתה בא לתיאטרון כשחקן, אתה צריך להשמיע צליל שייצא מן הלב וייכנס אל הלב. תיאטרון זה לא רקוציה ואפקטים, הוא אומר בכאס עמוק, מתובל במיכטא רופי חזק.

קולו שימש לא אחת מודל קלאסי "בתיאטרון אני בעד דמוקרטיה שבדאשה עומד דיקטטור נאור!"

לחיקויים המעולה של אי-אלה שחקנים ברור הצעיר. חיקויים אלה הפכו כמעט לקנה-מידה של כישרון בכתינות-כניסה להבימה. בגיל 77 הוא עדיין חדרו תאוות-מישחק בעוצמה של נערים בני 18. כל המשברים הגדולים שהיו בהבימה קשורים בשמו. הוא הפך את שיטת הקולקטיב של הבימה על פיה שימש מנהלה האמנותי בשלוש קדנציות. הוא שיחק את מיטב התפקידים הקלאסיים בדרמטורגיה העולמית. היה בין המעטים שלחמו להפוך את התיאטרון העברי מרפרטואר מוגבל של תיאטרון יהודי לתיאטרון אוניברסלי.

שנודע לו על מות בתו, כאחד מסיווריו מעבר לים, הוא לא שכח להביט בראי כדי לעקוב אחרי תגובותיו. "זה נורמלי", הוא טוען, "האהבה למיקצוע אצלי מיתגברת על הכל.

השתמשתי בהרבה רגעים כאלה. ערב מותה של אמא היתה לי הצגה. הבטיח בה ואמרתי: ריבוננו של עולם, כשאשחק את ליר, לא אשכח את המונט הזה לעולם."

והוא לא שכח. הוא אף פעם אינו שוכח — לא טקסט, לא ידירות ולא טינות.

שימעון פינקל — שחקן, אמן ואדם. מצינת אותו רוחיקרב בלתי-רגילה. הוא לוחם ותיק שאינו מתעייף לעולם.

המלך בהגני הרביעי של בייממה על-ידי שמואל בונים.